

Soome-eesti seletav sõnaraamat

TEA kirjastus

Ruth Mägi

sõnaraamatute peatoimetaja

ruth.magi@tea.ee

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- **andmeid**

- valminud “Nykysuomen keskeinen sanasto” baasil (Gummerus, 1999 & 2004)
- 50 000 sõna ja väljendit
- spetsiaalselt soome keele kui võõrkeele õppijale
- kesk- ja kõrgtaseme soome keele õppijale-oskajale-õpetajale

Eraldiseisev sõnaraamatutüüp

- **poolkakskeelne** ehk semibilingvaalne
 - soome sõna seletatakse soome keeles
 - hulganisti sünonüümseid sõnu
 - spetsiaalne seletussõnavara
 - keeleõppijale tuttav
 - eesti tõlked iga eraldiseisva tähenduse taga
 - hea üleminekutüüp ükskeelsele sõnaraamatule

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- **märksõnastik ja märksõna**
 - sõnaraamatu tähtsaim sõna
 - sõna, mida otsib kasutaja
 - leiab, kui tunneb tähestikku
 - leiab, kui teab, millistes vormides sõna sõnastikus esineb
 - sõna, mida käsitleb sõnaraamat

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- märksõnad on esitatud **silbitatult**
 - hea abiline liitsõnapiiride leidmisel
 - poolitusvihjed: sõnu ei saa poolitada suvaliselt, sõnaraamat näitab kätte võimalikud kohad

ai|ko|a : ai|on : ai|koi|si : ai|ko|koon :
ai|ko|nut : ai|ot|tiin

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- **muutevormid ja muu grammatiline info**

- kohe märksõna järel

- esitatud silbitatult

- käändsõnad:

- ainsuse omastav, osastav, sisseütlev; mitmuse 1. omastav, osastav ja sisseütlev

jal|ka : jal|lan : jal|kaa : jal|kaan : jal|koljen :
jal|kolja : jal|koi|hin

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- **muutevormid ja muu grammatiline info**

- pöörd sõnad:

- kindla kv ainsuse oleviku 1. pööre (vahel ka 3. pööre), mineviku 3. pööre, tingiva kv oleviku 3. pööre, käskiva kv 3. pööre, mineviku kesksõna, passiivi mineviku vorm

ai|ko|a : ai|on : ai|koi : ai|koi|si : ai|ko|koon :
ai|ko|nut : ai|ot|tiin

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- muutevormid ja muu grammatiline info

- liitsõnadel

- esitatud põhisõna vormistik

- jou|lu|aat|to** : -aa|ton : -aat|to|a : -aat|toon :

- aat|tol|jen : -aat|tol|ja : -aat|toi|hin

- tüvemuutustega vormid esinevad viitesõnadena

- kadun** vt katu

- kadun** vt katua

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- muutevormid ja muu grammatiline info
 - kohanimedel
 - esitatud sise- või väliskohakäände vorm (sisse- või alaleütlev > kus?)

Kallio : Kalliossa

Kalajoki : Kalajoella

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- **tähenduste liigendamine ja tõlkimine**

- kõik erinevad tähendused on nummerdatud, tõlgitud
- kõigi tähenduste taga on mitu näitelause

laa|tu : laa|dun : laa|tu|ja : laa|tuun : laa|tul|jen : laa|tul|ja : laa|tui|hin

1 **omainsuus, piirre, kvaliteetti** *Määrä ja laatu ovat eri asia. Ostan vain hyvää laatua olevaa tavaraa.*
kvaliteet, omadus(ed)

2 **korkealuokkaisuus, erinomaisuus** *Viinin laatu herätti huomiota.* **körgetasemelisuus, kvaliteetsus**

3 **laji, luokka, kategoria, tyyppi, ryhmä, muoto, sortti** *Mitä laatua 'lajiketta' tämä peruna on?* **liik, laad, sort, kategoria**

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- **näitelaused**

- pärit ilu- ja ajakirjandusest
- palju kõnekeelset ja piltlikku materjali
- kõrge kasutussagedusega
- näitavad sõna käitumist ja asukohta lauses
- laused on tõlgitud, kui sõna tõlge lausesse ei sobi
- näidatakse ka eelistusi

Soome-eesti seletav sõnaraamat

laa|tui|nen : laa|tui|sen : laa|tuis|ta :
laa|tui|seen : laa|tui|si|en, laa|tuis|ten :
laa|tui|si|a : laa|tui|siin **tapainen,**
kaltainen, lainen # **sarnane, taoline,**
-laadne, -pärane

*Emme saaneetkaan toivotun laatuista
tavaraa. # Me ei saanudki soovitud
kvaliteediga kaupa*

*Nämä ovat harvinaislaatuksia kasveja. #
Need on haruldased taimed.*

*Sisaresi on ollut aina kovin
omalaatuinen ‘**omituinen,**
erikoinen’. # Sinu õde on alati olnud
päris iseäralik (inimene).*

Soome-eesti seletav sõnaraamat

lai|ta : lai|dan : lai|taa : lai|taan : lai|to|jen : lai|to|ja :
lai|toi|hin

1 reuna, kylki, sivu, syrjä, vierusta, marginaali *Talo on pellon laidassa. Mies oli pudonnut yli laidan 'veneestä, laivasta'. Viira ulottuu paperin laidasta laitaan. Lapsi piti veneen laidasta kiinni.* # **äär, serv, külg, parras**

2 tila *Miten on tämän asian laita 'miten tämä asia on'?* # **olukord, asjalood**

3 *Onko siinä nyt mitään laitaa 'järkeä, mieltä' mennä istumaan muurahaispesään?* # *Kas on ikka tark tegu minna ja sipelgapessa istuda?*

4 piltl *Puolueen oikea laita oli äänestänyt lakiesityksen puolesta.* # *Erakonna parem tiib oli hääletanud seaduseelnõu poolt.*

Suutuvin hänelle ja annoin tulla täydeltä laidalta 'aloin sättiä, solvata'. # *Vihaga ütlesin talle välja kõik, mis mul vähegi öelda oli.*

Soome-eesti seletav sõnaraamat

- väljendid
 - eraldi sõnaartiklid
- laskea** on omaette märksõna ja eraldi märksõnadena käsitletakse ka:

laskea housuihinsa

laskea kuin lehmän häntä

laskea lampaita

laskea leikkiä

laskea lööperiä

Milline on hea kakskeelne sõnaraamat?

- esinduslik valik sõnu
- tänapäevane ja kasutatav sõnavara
- mugav ja lihtne kasutada
- selge visuaalne külg
- selge sõnaartikli ehitus
- palju kasutusnäiteid
- õiged tõlkevasted

Muid soome keele sõnaraamatud

- Soome-eesti taskusõnastik
- Soome-eesti minisõnastik
- Soome-eesti sõnaraamat
- Soome keele vestmik ja sõnastik

Soome-eesti tasku- ja minisõnastik

sama sisu, vähem formaat
(õhem paber, kergem
kaasas kanda, mahub
taskusse)

- ca 40 000 sõna ja väljendit
- soome-eesti ja eesti-soome sõnastikud ühes köites

Soome-eesti sõnaraamat

- põhineb Soome-eesti seletaval sõnaraamatul
- sõnavara suurendamine ca 20 000 sõna võrra
 - Perussanakirja
 - Sagedussõnastik
- tõlkesõnaraamat
- laiem kasutajaskond

Soome keele vestmik ja sõnastik

- saabumine/majutus
- söök ja jook
- reisimine
- vaatamisväärsused/vaba aeg
- poed ja teenused
- tervis
- 1200 sõna ja väljendit
- eesti-soome sõnastik ja soome märksõnaindeks
- väike toidusõnastik
- väljendid hädaolukorraks

TEA tänab!

Ruth Mägi
sõnaraamatute peatoimetaja
ruth.magi@tea.ee

